

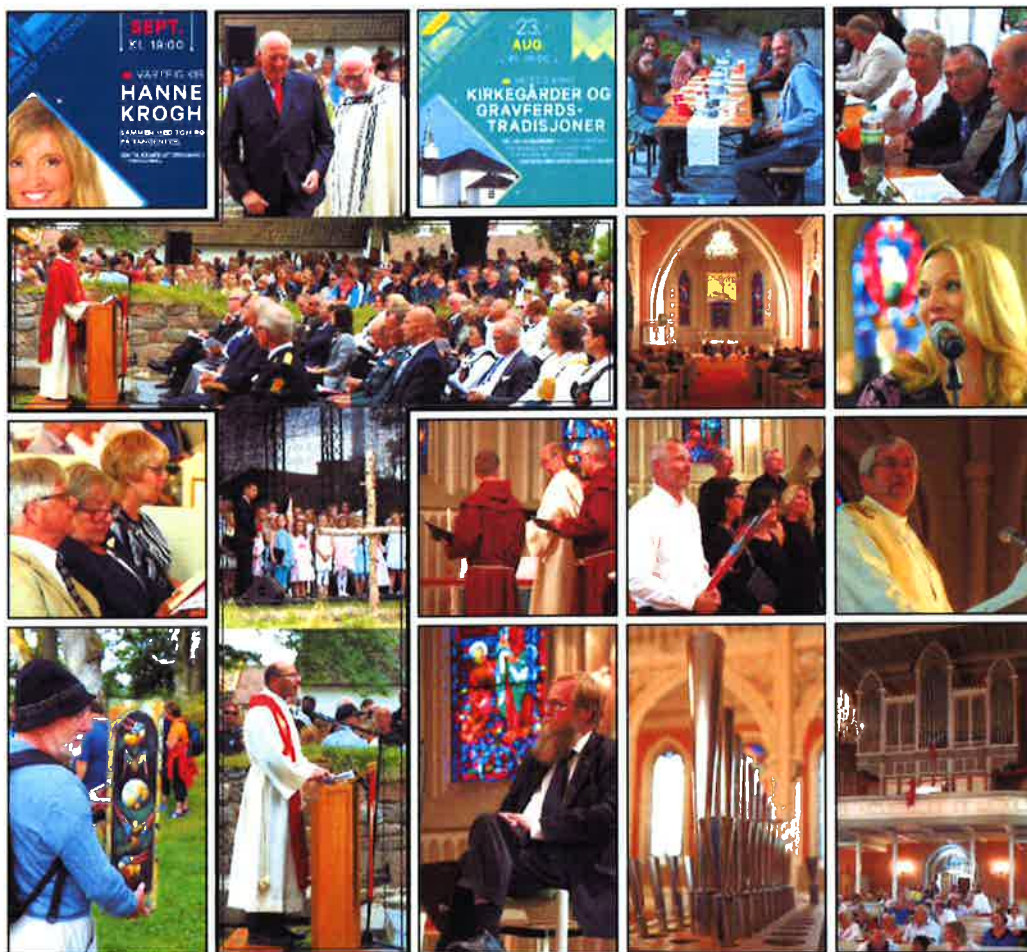


# DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Sarpsborg

Org.nr. 976 985 605

## Årsrapport 2016

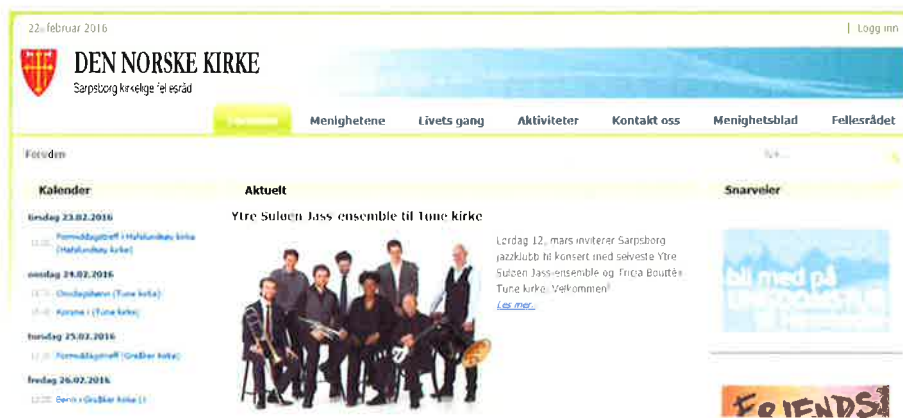


Fotomontasje v/Jon Veflingstad

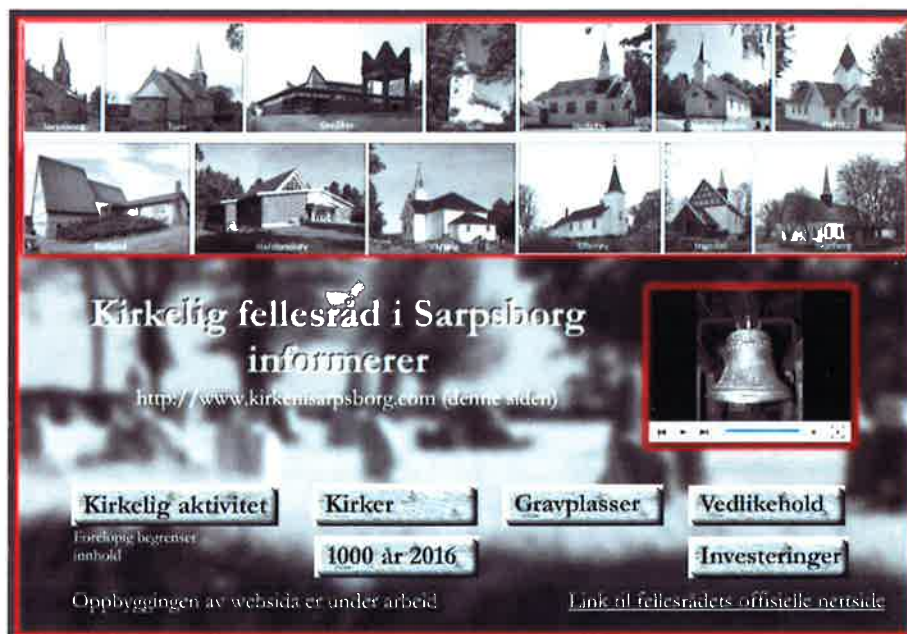
Behandling i fellesrådet 28/2-2017  
Sak 009/17

Ytterligere informasjon om Den norske kirkes virksomhet i Sarpsborg finnes på følgende websider:

vår offisielle webside  
[www.sarpsborg.kirken.no](http://www.sarpsborg.kirken.no)



websiden som presenterer kirkene, kirkegårdene og aktiviteten ved hjelp av fotografier  
[www.kirkenisarpsborg.com](http://www.kirkenisarpsborg.com)



**DEN NORSKE KIRKE**

KIRKELIG FELLESRÅD I SARPSBORG

**ÅRSRAPPORT FOR 2016**

---

**RÅD OG UTVALG i perioden 01.01. 2016 til 31.12.2016**

**FELLESRÅD (1.12.2015-31.12.2019), valgt av og blant menighetsrådene:**

Greåker	Magne J. Grønlien	medlem
	Karl Johan Müller	varamedlem
Hafslund	Ruth T. H. Pettersen	medlem
	Karl-Erik Sørensen	varamedlem
Holleby	Kai Arne Wallin	medlem
	Sverre Bjørnstad	varamedlem
Sarpsborg	Pål Antonsen	medlem
	Ellen Ottersen Seip	varamedlem
Skjebergdalen	Anne Margrethe Tangen	medlem
	Brita Holmen	varamedlem
Soli	Knut Grubben	medlem
	Stig Ø. Ottersen	varamedlem
Søndre Skjeberg	Sidsel Schade	medlem
	Stig Ravnemyr	varamedlem
Tune	Thormod Bjerkholt	medlem
	Øystein Andersson	varamedlem
Varteig	Kjell Lunde	medlem
	Thorleif Thalberg	varamedlem

**Oppnevnt av Sarpsborg kommune for perioden 2015 - 2018 (følger kommunens valgperiode):**

Per Hugo Samuelson	medlem
Grete Moræus Stray	varamedlem

**Oppnevnt av Borg biskop (biskopens oppnevning kan være uavhengig av valgperiode):**

Kari Mangrud Alvsvåg (prost)	medlem
Trond Günther	varamedlem

**Leder og nestleder fra 1.12.2015 (velges av og blant rådets medlemmer, for ett år om gangen):**

Leder	Thormod Bjerkholt	Tune menighet
Nestleder	Sidsel Schade	Skjeberg menighet

## **KIRKELIG FELLESRÅDS ARBEIDS- OG ØKONOMIUTVALG (fra 1.12.2015)**

Thormod Bjerkholt  
Sidsel Schade  
Kari Mangrud Alvsvåg

## **KIRKELIG FELLESRÅDS ADMINISTRASJONSUTVALG (2015 – 2018)**

Leder:	Sidsel Schade	Arbeidsgiver repr.
Nestleder:	Kjell Lunde	Arbeidsgiver repr.
Medlem:	Kai Arne Walin	Arbeidsgiver repr.
	Anne Mari S. Meier	Arbeidstaker repr.
	Torgeir Solberg	Arbeidstaker repr.

Varamedlemmer for arbeidsgivers representanter:

Pål Antonsen	1. vara
Magne J. Grønlien	2. vara

## **KIRKELIG FELLESRÅDS ARBEIDSMILJØUTVALG (2016 – 2019)**

Utvalget konstituerer seg selv og det er fra arbeidsgiversiden personidentisk med administrasjonsutvalget. I 2016 var det arbeidstakersiden som hadde ledervervet. Arbeidstakersiden er representert med følgende personer:

Anne-Mari S. Meier (administrasjon)  
Jens martin Hjelmark (kirker)  
Svein Haugen (kirkegårder)

## **MØTEVIRKSOMHET I UTVALGENE**

### **KIRKELIG FELLESRÅD**

Kirkelig fellesråd gjennomførte i 2016 totalt 8 møter, på følgende dager: 19/1, 1/3, 19/4, 7/6, 13/9, 11/10, 15/11 og 13/12.

Kirkelig fellesråd har i løpet av 2016 behandlet til sammen 69 saker. Fellesrådets arbeidsrutine har som i tidligere perioder vært lagt opp med et arbeidsutvalgsmøte (AU) 12-19 dager før hvert fellesrådsmøte.

Innkalling med saksframstillinger, innstillinger og aktuelle vedlegg har blitt sendt fellesrådets medlemmer fem til seks dager i forkant av møtene. Møtene har vært avholdt i lokalene til kirkekontoret i Råkilveien. Det har vært meget tilfredsstillende oppmøte og rådet har alltid vært beslutningsdyktig. Ved forfall har vararepresentanter blitt innkalt dersom det har vært praktisk mulig.

#### Følgende viktige saker har vært behandlet i Kirkelig fellesråd i 2016:

- Driftsbudsjett 2016 for fellesrådets ordinære drift, gravstellet og krematorievirksomheten
- Strategiplan (Ingen plan vedtatt)
- Konstituering - Valg til ulike verv
- Fribilletter for egne ansatte til konserter hvor FR leier ut kirken
- Regnskapsføringen for menighetene
- Våre 10 høyest prioriterte utfordringer
- Årsregnskap og årsrapport for 2015
- Revisors beretning om årsregnskapet for 2015
- Budsjettkontrollrapporter (pr. 30/4 og 31/8)
- Utvidelse av Hafslund kirkegård - Framdrift og økonomi (til hvert møte f.o.m. 19/4)
- Orgelprosjektet i Sarpsborg kirke – Framdrift og økonomi (til hvert møte f.o.m. 7/6)
- Søknad om utvidelse av orgelet i Greåker kirke
- Søknad fra Tune MR om anskaffelse og montering av prosjektor nr. 2
- Anskaffelse av ny røykgasskjøler til krematoriet – Budsjettendring (juni)
- Budsjettjusteringer (april, juni, oktober og desember)
- Prosjekt gravkapasitet – Rapporten til kommunen
- Gravsona for Hafslund kirkegård – Ny vurdering av gjeldende begrensning
- Rutiner for fastsetting av lederlønn
- Rutiner for bruk av egne ansatte til gjennomføring av vedlikeholdsprosjekter
- Veivalg for framtidig IT-løsning
- Innspill til kommunen om priser/gebyrer for 2017
- Lønnsjustering for daglig leder, nestleder/avdelingsleder og mellomledere
- Vedlikeholdsutfordringene på/i kirkene våre
- Godtgjørelse til kirkelig fellesråd og menighetsråd
- Møteplaner
- Økonomiplan 2017-2020

#### **KIRKELIG FELLESRÅDS ARBEIDS- OG ØKONOMIUTVALG**

Kirkelig fellesråds arbeids- og økonomiutvalg (AU) har i 2016 avholdt 8 møter. På AU-møtene har fellesrådets sekretariat lagt fram til drøfting aktuelle saker til fellesrådet. På grunnlag av disse samtalene har sekretariatet med kirkevergen som ansvarlig for saksbehandlingen, utarbeidet saksframstillinger med innstillinger.

#### **KIRKELIG FELLESRÅDS ADMINISTRASJONSUTVALG**

Kirkelig fellesråds administrasjonsutvalg har i 2016 avholdt 6 møter og behandlet til sammen 23 enkeltsaker. Utvalget foretar tilsetning i alle stillinger der Kirkelig fellesråd har arbeidsgiveransvar. I tillegg behandler utvalget saker som berører arbeidsforhold, endringer i organisering av virksomheten og andre saker hvor begge parter (arbeidsgiver- og arbeidstakersiden) har hjemmel for eller avtale om å delta i behandling og vedtak av saken.

I 2016 behandlet administrasjonsutvalget blant annet følgende saker:

Utlysing og tilsetning i følgende stillinger

- Klokker/kirketjener i Sarpsborg menighet – 50 % stilling
- Kirketjener/klokke i Skjeberg-området – 50 % stilling
- Kirketjener/klokke i Holleby – 10 % stilling
- Kirketjener/klokke i Soli kirke – 10 % stilling
- Kantor med hovedtilknytning i Skjeberg samarbeidsområde – 100 % stilling
- Endringer i stillinger, fast og midlertidig

Andre saker

- Permisjon fra 80 % stilling som menighetspedagog
- Permisjon fra 100 % kantorstilling i Greåker menighet
- Bruk av egne ansatte til vedlikehold av kirkebygg

I tillegg er det administrativt foretatt flere tilsetninger i vikariater av kortere varighet. Det er relativt stabile tilsetningsforhold i fellesrådsområdet.

#### **KIRKELIG FELLESRÅDS ARBEIDSMILJØUTVALG**

Kirkelig fellesråds arbeidsmiljøutvalg har gjennomført ett møte i 2016 og det ble behandlet 7 saker (Valg av leder og nestleder, Årsrapport 2015, Statistikk over sykefravær 2015, Rapport om nestenulykke i Sb kirke, Vernerunde 2015 og Rasjonalisering med utgangspunkt i kommunens driftsramme). Det ble som tidligere år gjennomført vernerunder på anleggene våre. Feil og mangler følges opp på vanlig måte og det har vært rapportert til AMU om dette arbeidet.

Det har ikke vært arbeidsulykker som har medført personskader på våre anlegg i 2016. Bedriftshelsetjenesten har gjennomført planlagt oppfølging av fellesrådets tilsatte.

Sykefraværet i fellesrådets ansvarsområde var i 2016 på 5,7 %.

De to foregående årene var sykefraværet henholdsvis 5,6 % (2015) og 7,8 % (2014).

Av statistikken for 2016 er det ett tilfelle hvor arbeidstaker har hevdet at fraværet hadde sin årsak i forhold på arbeidsplassen. Det har vært avholdt dialogmøte om dette mellom fastlege, NAV og arbeidsgiver med tanke på videre konstruktiv oppfølging til beste for arbeidsmiljøet.

Kirkelig fellesråd er hovedarbeidsgiver og har dermed HMS-ansvar også for prestene som er tilsatt i bispedømmet. Det er inngått avtale om ansvarsfordelingen mellom arbeidsgiverlinjene. Prestene har eget verneombud.

## KIRKELIG FELLESRÅDS DRIFT

Kirkelig fellesråds virksomhet er på en rekke områder regulert gjennom spesielt regelverk eller gjennom generelle bestemmelser for offentlig virksomhet.

De viktigste bestemmelsene er å finne i følgende lover og forskrifter:

- Lov om Den norske kirke (Kirkeloven)
- Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd (Gravferdsloven) med tilhørende Forskrift til gravferdsloven
- Forskrift om budsjettordning, regnskapsføring og revisjon for Kirkelig fellesråd og menighetsråd
- Diverse bestemmelser gitt av Kirkerådet med hjemmel i lov og forskrift

I tillegg kommer mer generell lovgivning som for eksempel:

- Arbeidsmiljøloven
- Ferieloven
- Forvaltningsloven
- Offentlighetsloven
- Internkontrollforskriften og lover som involveres i bestemmelsene her

## KIRKEVERGEKONTOR

Kirkelig fellesråd med kirkelig administrasjonsutvalg, arbeids- og økonomiutvalg og arbeidsmiljøutvalg, utgjør til sammen arbeidsgiverorgan for alle lokalt tilsatte i Den norske kirke i Sarpsborg. Prestene har bispedømmerådet og biskop som arbeidsgiver og var i 2016 fortsatt statstjenestemenn. Endringene i Grunnloven og Kirkeloven som en følge av det såkalte kirkeforliket, har enn så lenge ikke konsekvenser for den lokale driften av kirken.

Ved utgangen av driftsåret var stillingsressursene til administrasjon og ledelse redusert til 8,3 årsverk. Disse er fordelt på følgende arbeidsområder:

- daglig ledelse i menighetene
- sekretærhjelp og regnskapsføring for menighetene/menighetsarbeidet
- fellesrådets stab/kirkevergekontoret

Fellesrådets stab/kirkevergekontoret har ansvar for:

- Daglig ledelse
- Saksforberedelser for fellesrådet og de ulike underutvalgene
- Daglig administrasjon av gravferdsvirksomheten
- Drift og oppdatering av gravregister
- Oppfølging av begjæringer om kremasjon
- Fakturering av ulike tjenester

- Regnskap og budsjettoppfølging
- Håndtering av personalsaker
- Drift av resepsjon

Lønns- og personalforvaltningen er en viktig del av Kirkelig fellesråds og kirkevergekontorets arbeidsoppgaver.

Lønns- og arbeidsvilkår er basert på en sentral avtale mellom arbeidstakerorganisasjonene og Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA), hvor fellesrådet er medlem. Lønnsavregningen utføres av kommunen som en del av tjenesteytingen. Kirkevergekontoret har det daglige ansvar for økonomistyring og gjennomføring av nødvendig lovpålagt rapportering, arkivering og andre oppgaver som krever overordnet styring og samordning.

Det elektroniske medlemsregisteret håndterer kirkebokføringene. Prestene er ansvarlige for de kirkelige handlingene og plikter å gi føringsdataene for ajourholdet av kirkebøkene til kirkevergekontoret, som sørger for den elektroniske registreringene.

#### Kirkelig fellesråds administrasjon - kirkevergens kontor - er organisert slik:

En avdelingsleder i 100 % stilling, som i utgangspunktet har sine hovedarbeidsoppgaver rettet mot lønns- og personalsaker og kontorlederansvar med rådgivning til alle virksomheter i kirkelig sektor. Innehaveren av stillingen er også stedfortreder for kirkevergen når det er nødvendig. Som et resultat av rasjonaliseringsprosessen i 2015, er daglig ledelse i 35 % stilling for Sarpsborg sokn lagt inn i denne stillingsramma, med virkning fra 1.1.2016.

En konsulent i 100 % stilling, som sammen med en sekretær i 100 % stilling har hovedarbeidsoppgaver knyttet til økonomi og regnskap. Konsulenten har hovedtyngden av oppgavene sine rettet mot fellesrådets økonomi/regnskap, mens sekretæren arbeider med menighetsrådenes pålagte budsjetter og regnskap, samt rådgivning til menighetsrådene.

En sekretær, som de senere årene har arbeidet i 80 % stilling, med arbeidsoppgaver som hovedsakelig hører til kirkegårdsdriften.

En sekretær i 100 % stilling, som normalt har ansvar for all arkivering, virksomhetens post inkl. rundskriv og annen informasjon. I tillegg håndterer vedkommende innmelding av dåp og vigsel samt inn- og utmeldinger i forhold til medlemsregistret.

Det er et gjennomgående trekk at arbeidsmengden er økende. Dette skyldes økt aktivitet, nye krav til standard og ikke minst omfordeling av oppgaver pga. vakanser i forbindelse med innsparinger og omstillingsarbeidet som foregår i den forbindelsen.

Kirkevergestaben sørger for løpende planlegging knyttet til gravferd. Dette innebærer koordinering av alle nødvendige ressurser som seremonirom, prest, kantor, klokker og nødvendige tjenester fra kirkegårdsdriften. For gravferder hvor seremonien gjennomføres av andre enn Den norske kirke, står også fellesrådet for gjennomføring av tjenestene knyttet til gravleggingen.

Ved ferier og sykefravær blir disse arbeidsoppgavene omfordelt. Kirkevergens stab arbeider for å sikre at de ansatte, menighetsrådene, kirkegårdsdriften, begravellesbyråene og publikum blir betjent på en hensiktsmessig måte og i samsvar med regler og avtaler.



## PERSONAL

Kirkelig fellesråd har i 2016 sysselsatt til sammen ca. 40 årsverk fordelt på nærmere 60 medarbeidere inkl. sesongarbeidere. Andelen deltidsansatte i virksomheten er relativt høy. Dette skyldes at mange oppgaver er knyttet til gjennomføring av gudstjenester på søndager. Fordi store deler av denne aktiviteten skjer samtidig, er det ikke mulig å operere med bare hele stillinger. Fellesrådet har også noen sesongarbeidere knyttet til gravstell i sommerhalvåret.

Fordelingen på kjønn er innenfor normale grenser, og det er ikke vurdert spesielle likestillingstiltak i virksomheten.

Ansatte har deltatt på diverse kurs, konferanser og videre-/etterutdanning. Mange ansatte har sammen med prester vært på trosopplæringskonferansen, enkelte kateketer og diakoner har deltatt på HEL-konferansen. De som arbeider med regnskap har vært på kurs i regi av Østfold kommunerevisjon.

## ØKONOMI

Kirkelig fellesråd fikk i 2016 et generelt tilskudd fra Sarpsborg kommune på 24,05 mill. kr. Det er også mottatt en tilleggsbevilgning på 0,50 mill. kr øremerket prosjekt «Gravkapasitet». Til investeringsprosjekter er det mottatt totalt kr 19,84 mill.

Kommunen yter også tjenester blant annet i form av kontorlokaler, IT-tjenester, lønn, regnskap og post. Verdien av tjenestene er kalkulert til 2,48 mill. kr. Det ble i 2015 forhandlet ny avtale gjeldende fra 1.1.2016.

Driftsregnskapet for fellesrådets generelle drift, gravstellvirksomheten og krematoriedriften viser et samlet resultat på 2,53 mill. kr. Dette fremkommer ved et mindreforbruk (overskudd) på 1,45 for Kirkelig fellesråds generelle drift, et mindreforbruk (overskudd) på 0,24 mill. kr for gravstellvirksomheten og et mindreforbruk (overskudd) på kr 0,83 mill. for Krematoriedriften.

Lønnsutgifter har iht. fremlagt regnskap et noe høyere forbruk enn budsjettet. Det er mottatt ikke budsjetterte inntekter som skal gå til dekning av lønnsutgifter, som refusjoner fra NAV og tilskudd fra Borg bispedømme med til sammen 1,41 mill. kr. Årets pensjonskostnad fra KLP har vært om lag iht. budsjettet.

Posten for kjøp av varer og tjenester har et bokført forbruk som er lavere enn budsjettet. Når det også tas hensyn til ikke budsjetterte inntekter som f.eks. refusjoner/tilskudd fra enkelte menighetsråd, blir det reelle forbruket ytterligere redusert. Dette skyldes generelt mindreforbruk på de enkelte funksjonene, i tillegg til at enkelte prosjekter med bruk av driftsfond ikke er helt ferdigstilt.

Det er i 2016 høyere salgs- og leieinntekter enn budsjettet. Det skyldes i hovedsak høyere festeavgiftinntekter, samt noe høyere leieinntekter på kirkebygg.

Kirkelig fellesråd gjennomfører stell av graver hvor graveier har gjort avtale om dette. I 2016 hadde vi ansvar for 1364 gravstell. I virksomheten inngår også kremasjonsdrift. I tillegg til behovet i egen kommune, kremes det også for alle kommuner i Østfold utenom Halden. Vi mottar også en del kremasjonsoppdrag fra Follo i Akershus. I 2016 ble det kremert til sammen

1250 bårer. Av disse var 260 fra eget fellesrådsområde. Antall kremasjoner fra andre områder øker noe. Antall kremasjoner fra eget område har også økt de siste årene..

### **Investeringsprosjekter**

Det er i 2016 foretatt investeringer på følgende prosjekter:

- Utvidelse av Hafslund kirkegård, finansiert med investeringsmidler tildelt av kommunen. Prosjektet er nærmere omtalt i et eget punkt om kirkegårdsutvidelser.
- Innkjøp av maskinteknisk utstyr som er finansiert med investeringsmidler fra kommunen.
- Noen kostnader på brann- og el. tiltak, finansiert med investeringsmidler fra kommunen.
- Det tidligere bestilte varmestyringssystemet for Varteig kirke ble endelig installert, finansiert med bruk av driftsfond overført fra driftsregnskapet.
- Orgelprosjektet i Sarpsborg kirke ble fullført, finansiert med investeringsmidler fra kommunen, egne fondsmidler og gaver.

De i forrige årsrapport omtalte inntektsførte investeringsmidler på prosjektet «Utredning av gravkapasitet», ble i 2016 sendt tilbake til kommunen. Dette skjedde etter innspill fra vår revisor, hvorefter bystyret gjorde om bevilgningen fra investering til drift. Endringen er fulgt opp på forskriftmessige måte prosjektet ble slutført da kirkevergens rapport ble sendt kommunen i juni.

### **Vedlikeholdsprosjekter**

Følgende større vedlikeholdsprosjekter med oppstart i 2015 ble fullført i 2016:

- **Greåker kirke:** Utbedringen i 2015 av lekkasjeproblerne fra taket viste seg å ha svakheter som måtte følges opp i 2016. Ekstratiltakene som ble gjennomført hadde effekt, men fordi bygningskroppen pga. generelle luftingsbehov ikke er 100 % tett, vil det under helt spesielle og tøffe værforhold fortsatt kunne komme noe vann inn.
- **Sarpsborg kirke:** Vedlikehold og reparasjoner i gallerisona, som en konsekvens av orgelprosjektet, finansiert med bruk av driftsfond.

Følgende mindre vedlikeholdsarbeider er utført i rolige perioder innenfor stillingsressursene vi rår over i kirkegårdsdrifta:

- **Hafslundsøy kirke:** Gjennomført utendørs opprydning i trær, busker kvist og kvast. Ryddet etter brakkeriggen fra byggingen av den nye barnehagen.
- **Greåker kirke:** Reparert 35 av kirkens stoler.
- **Tune kirke:** Gjennomført nedtaking av en salmetavle og oppussing av veggen bak denne.
- **Tune kirkegård:** Gjennomført utendørs opprydning i det nylig innkjøpte og etter hvert gjengrodde tilleggsarealet mot nord-øst. Fjernet kvist/greiner i alleen inn mot kirken. Utført gravearbeid i forbindelse med utskifting av defekt kabel til utebelysning. Utført nødvendig arbeid for høydejustering og ny innfesting av flere sluk/nedløp i kjøreveier. Fjernet et stort tre som hadde brukket i forbindelse med uvær.
- **Krematoriet:** Gjennomført nødvendig opprydning i forbindelse med anskaffelse av nytt filter.

- **Driftsbygget på Hafslund kirkegård:** Gjennomført oppussing og tilpasning av spiserom/kontor slik at dette i helgene kan brukes som lokale for søndagsskole.
- **St. Olav gravlund:** Reparert innfestingen av sluk/avløp ved innkjøringen til krematoriet. Fjernet flere forvokste, brysomme trær på grensa mot Helsehuset.
- **Sarpsborg kirke:** Reparert informasjonstavla på utsiden av kirken.
- **Ullerøy kirkegård:** Gjennomført gravearbeid for nedlegging av trekkerør og montering av fundament/stolpe for belysning på parkeringsplassen ved garasjebygget.
- **Skjeberg kirkegård:** Montert takrenner på driftsbygget.
- **Hafslund kirkegård:** Hogd trær og ryddet uønsket vegetasjon rundt driftsbygningen.

## **MENIGHETSRÅD OG STABER**

Menighetsrådene har ansvar for den menighetsrettede virksomheten i soknene beskrevet i Kirkelovens § 14. Vi viser til rådenes egne årsmeldinger når det gjelder dette arbeidet.

Det er mange eksempler på godt samarbeid rådene i mellom. Dette er i første rekke basert på utformingen av stabene, men også trosopplæringsreformen har, ut fra sin natur, stimulert til mer samarbeid på tvers av sokne- og stabsgrenser. I forbindelse med utlysningen i 2015 av den ledige soknediakonstillingen for Greåker og Soli, ble vi av bispedømmerrådet utfordret til å videreutvikle samarbeidet på tvers av soknegrenser og også mellom fellesrådene i prostiet. Diakonen som da ble tilsatt har gjennom det fått utvidet sitt primære virkeområde til også å omfatte soknene Tune og Holleby.

Stabene er organisert på følgende måter:

- en stab for Sarpsborg sokn – med kontorplasser i Råkilveien 2
- en stab for Greåker, Holleby, Soli og Tune sokn – med kontorplasser i Råkilveien 2
- en stab for Hafslund, Ingedal, Skjeberg, Skjebergdalen og Ullerøy sokn – med kontorplasser på Skjeberg kirkegård
- en stab for Varteig sokn – med kontorplasser i Råkilveien 2

Det er også i ferd med å utvikle seg en del samarbeid mellom Sarpsborg og de andre soknene vest for Glomma. Felles kontorplassering bidrar til dette. At staben for Varteig i november 2015 ble flyttet inn til Råkilveien 2, har gitt positive effekter i forhold til informasjonsflyt, samarbeid og trivsel.

## **KIRKER**

I 2016 har det til sammen vært 11,5 årsverk knyttet til funksjonsområde II – "kirker". Til denne stillingsressursen hører kirketjenere/klokkere og organister/kantorer. Disse sørger for at kirkene er betjent ved seremonier som gudstjenester – både forordnede og ikke forordnede, ved vielser og gravferd samt at det ellers holdes orden i og ved kirkebyggene.

En av Kirkelig fellesråds hovedmålsettinger ved forvaltning av ressursene, er at kirkene kan betjenes i samsvar med menighetenes behov og at kirkebyggene skal være godt vedlikeholdt slik at kirkelige handlinger og aktiviteter kan drives under trygge og verdige forhold. Det samme gjelder de økonomiske forutsetningene som må til for at menighetene ved menighetsrådene skal kunne gjennomføre de forordnede (pålagte) gudstjenester og andre planlagte oppgaver.

Det er primært fellesrådet som har ansvar for kirkenes inventar og utstyr selv om Kirkeloven pålegger menighetsrådene å lage inventarlistene. Det er likevel flere menighetsråd som er engasjert i spørsmål omkring kirkebyggenes ve og vel og det ytes her, på flere måter, en betydelig innsats. Menighetsrådene har imidlertid i sine tildelte budsjetttrammer for 2016 hatt liten mulighet til å gjennomføre innkjøp og fornyelser av inventar og utstyr uten å benytte egne innsamlede midler.

## **GRAVFERDER**

I følge offentlig kirkelig statistikk ble det i Sarpsborg fellesrådsområde i 2016 gjennomført totalt 402 gravferder. Sammenlignet med 2015 innebærer dette en nedgang på 44. Ut fra tidligere erfaringer innebærer ikke dette en nedadgående trend, men er et uttrykk for at antall døde naturlig varierer fra år til år.

## **KORVIRKSOMHET OG KONSERTER**

Korledelse inngår i organistenes stillinger med 200-300 timer pr. år pr. organist. Korene/korgruppene deltar i gudstjenestene og leverer konserter i kirkene.

- for barn og unge: 11 kor/grupper med i alt 198 medlemmer
- for voksne: 4 kor/grupper med i alt 142 medlemmer
- samlet: 15 kor/grupper med til sammen 340 medlemmer
- korene/gruppene gjennomfører ca. 40 øvelser hver pr. år, og legger til sammen inn mer enn 27.000 timeverk (40x2x340) i dette arbeidet (nesten 14 årsverk)
- antall konserter/musikkandakter/andre kulturarrangementer: med egne ressurser/55, med eksterne ressurser/55, totalt/110
- antall besøkende på konserter/musikkandakter/andre kulturarrangementer: egne: 6.576, eksterne: 9.542, totalt: > 16.000

## **GRAVLEGGINGSTJENESTEN INKL. SARPSBORG KREMATORIUM**

Innen funksjonsområde III – "kirkegård", var det for 2016 budsjettet med 8,95 årsverk. I tillegg ekstrahjelp i sommersesongen og om lag 2 årsverk knyttet til gjennomføringen av gravstellet.

Med utgangspunkt i de varslede kuttene i kommunens driftsramme, har vi fra 1.4.2015 redusert antall driftsledere fra 2 til 1. Dette innebærer å ha driftsansvaret for hele 10 kirkegårder med mer enn 29000 graver, over 400 gravlegginger pr. år, vedlikehold av mer enn 300 mål kirkegårdspark og krematoriedrift med mer enn 1200 kremasjoner pr. år. For at dette skal fungere godt må hver enkelt av de øvrige ansatte i driftsavdelingen utføre sine arbeidsoppgaver med større selvstendighet og ta mer ansvar enn før. Erfaringene gjennom 2016 viser at denne endringen har gått seg til på en svært god måte.

### **Lovpålagt årlig dialogmøte om gravleggingstjenesten**

Det er blitt en tradisjon at kirkevergene i Østfold samarbeider om å gjennomføre det lovbestemte årlige dialogmøte med tros- og livssynsamfunnene om gravferdspraksisen. Møtet annonseres i avisene og det sendes ut brev og epost fra den enkelte kirkeverge til adresser utlevert fra den enkelte kommune. Fellesmøtet har hele veien vært organisert av oss og gjennomført i det store seremonirommet på krematoriet i Sarpsborg. I 2016 valgte 12 fellesråd å benytte seg av denne

møteplassen og det var i alt 21 fremmøtte. Også byråene var godt representert. Tilbakemeldingene fra tros- og livssynsamfunnene forteller om en allmenn tilfredshet rundt gravleggingstjenesten i Østfold.

### Kirkegårdsdrift

Den primære oppgaven for driftsavdelingen er gjennomføring av gravlegging. Vi opplever at gravleggingstjenesten utføres på en verdig måte, til alle årstider og under alle værforhold. I tillegg kommer gjennomføring av daglig vedlikehold av grøntarealer, plasser og veier. Den delen av jobben er til tider meget tidkrevende, spesielt i den perioden som grasveksten er mest intensiv.

Ressurstilgangen for kirkegårdsdriften har ikke økt i samme takt som økningen i kirkegårdsarealene. Når utvidelsen av Hafslund kirkegård kommer på plass får vi 28 nye mål med kirkegårdspark å ta hånd om. I tillegg øker det totale antall graver fra 29.128 til 33.386.

Det er ikke rom for gjennomføring av mer omfattende vedlikeholdsoppgaver innenfor driftsbudsjettet, men en god del mindre oppdrag har likevel vært utført ved hjelp av driftsavdelingen, når denne har hatt ledig tid. Hva disse oppgavene har gått ut på i 2016 nevnes under kapitlet om økonomi.

Gjennomsnittsalderen på det tekniske utstyret er fortsatt noe høyt. Kommunen har de siste årene bevilget 0,5 mill. kr årlig til fornyelse av maskiner og utstyr for gravleggingstjenesten. I 2016 ble disse midlene brukt til følgende nyanskaffelser: Ny plenklipper til St. Olav gravlund (Stiga), ny plenklipper til Skjeberg (John Deere), fronthydraulikk og ny snøfreser til en traktor i Skjeberg. En gammel plenklipper og et gammelt lesseapparat ble byttet inn. Driftsavdelingen utfører mye av vedlikeholdet som trengs med egne ressurser/ansatte.

Kremasjonsandelen i Sarpsborg har de siste årene vært generelt økende. For 2015 var den samlet for hele kommunen kommet opp i 52 %, men i 2016 hadde vi en tilbakegang til 50 %. Det er store forskjeller fra kirkegård til kirkegård. Se tabellen nedenfor.

Kirkegård	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	K	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K	U	K	U
Hafslund	30 %		32 %		36 %		53 %		36 %		47 %		40 %		47 %		57 %		53 %		38 %	
Ingedal	25 %		0 %		0 %		20 %		0 %		0 %		0 %		20 %		0 %		0 %		14 %	
St. Olav	96 %		92 %		98 %		99 %		98 %		99 %		100 %		97 %		99 %		97 %		100 %	
Sb. vestre	5 %		19 %		11 %		7 %		8 %		13 %		6 %		17 %		14 %		11 %		17 %	
Skjeberg	24 %		29 %		32 %		21 %		20 %		27 %		36 %		27 %		30 %		38 %		35 %	
Skjebergdalen			22 %		22 %		25 %		25 %		0 %		50 %		50 %		33 %		0 %		50 %	
Sollil	20 %		0 %		0 %		20 %		50 %		0 %		50 %		50 %		33 %		0 %			
Tune	29 %		36 %		32 %		33 %		30 %		38 %		30 %		27 %		36 %		41 %		40 %	
Ullergøy	25 %		0 %		7 %		14 %		7 %		8 %		6 %		30 %		29 %		36 %		45 %	
Varteig	11 %		8 %		32 %		14 %		0 %		21 %		27 %		0 %		18 %		15 %		21 %	
<b>Totalt</b>	<b>43 %</b>		<b>44 %</b>		<b>46 %</b>		<b>47 %</b>		<b>40 %</b>		<b>50 %</b>		<b>46 %</b>		<b>45 %</b>		<b>51 %</b>		<b>52 %</b>		<b>50 %</b>	

Merknad: Den svært høye %-andelen umer på St. Olav skyldes selvsagt at hele kirkegården er stengt for kistegravlegging (unntatt for noen få gjenlevende ektefeller).

Fordelingen mellom innenbys og utenbys gravlegginger var i 2016 henholdsvis 384 og 34.

### Krematoriedrift

2016 er det 9. driftsåret med full kremasjonsdekning for hele Østfold fylke utenom Halden. Vi får også fortsatt tiltransportert en del kremasjoner fra Follo. Ved krematoriet vårt ble det i 2016 utført i alt 1250 kremasjoner, hvilket innebærer en økning fra 2015 på 97 kremasjoner. Av disse kom 260 fra egen kommune. I tabellen nedenfor vises utviklingen de senere årene.

Kommune/År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sarpsborg		222	210	229	217	240	224	224	271	256	260
Askim		38	57	42	55	41	56	51	61	44	62
Eidsberg		17	14	22	24	18	16	12	19	19	17
Frødrickstad		261	273	305	308	269	283	299	319	309	305
Drøbak/Frogn		24	58	83	64	81	73	60	68	80	76
Halden		5	42	3	0	1	2	1	1	0	1
Hobøl		5	8	3	7	9	8	9	14	9	14
Hvaler		8	6	11	8	13	8	11	10	14	13
Mårker		1	3	2	3	4	3	9	2	2	4
Moss		164	172	174	182	193	188	193	159	197	256
Oslo		9	11	7	11	12	15	12	7	10	14
Rakkestad		9	8	6	5	11	5	10	12	8	11
Rygge		38	48	52	55	43	65	37	58	61	56
Råde		9	13	5	14	6	7	27	12	9	15
Skiptvedt		3	6	6	10	12	6	5	6	9	5
Spydeberg		12	11	15	16	7	11	19	10	17	15
Trøgstad			3	1	2	3	3	1	2	3	4
Vestby		32	30	31	33	32	29	43	42	51	61
Våler		4	9	9	14	10	13	13	13	19	13
Ås/Ski		10	9	7	14	7	7	9	10	20	23
Utland		9	1	4	4	7	8	1	1	7	3
Andre		6	12	17	11	7	15	18	6	9	22
<b>Sum</b>	<b>581</b>	<b>886</b>	<b>1004</b>	<b>1034</b>	<b>1057</b>	<b>1026</b>	<b>1045</b>	<b>1064</b>	<b>1103</b>	<b>1153</b>	<b>1250</b>

Kremasjonsanlegget er med dette i full drift og krever aktivitet hver arbeidsdag hele året. Dette er økonomisk sett en gunstig situasjon og det er gode muligheter til å løse kremasjons-oppgavene på annen måte dersom det skulle oppstå kortsiktige og uventede driftsavbrudd.

Det er god kapasitet ved krematoriene i både Oslo og Vestfold. Vi kan også få noe hjelp ved krematoriet i Halden.

Også i 2016 hadde vi utfordringer med driftsstans, reparasjoner og utskiftninger.

Krematoriets filter ble totalskadet ved brann 28/10-2015.

Brannen førte til driftsavbrudd og behov for anskaffelse av nytt filter. Kostnadene, minus egenandelen, ble dekket av forsikringen. I perioden 3/11-2016 til 14/2-2016 ble kremering utført uten bruk av filter, etter å ha søkt Fylkesmann om dispensasjon.

## GRAVRESERVEN

Bystyret i Sarpsborg vedtok i forbindelse med budsjettarbeidet for 2015 å bevilge midler til utredning av gravkapasiteten i Sarpsborg. Bakgrunnen for dette var de senere årenes fokus på behovet for kirkegårdsutvidelser og de velkjente problemene med utvidede fredningstider og gravfelter som ikke lenger kan benyttes til kistegravlegging. Politikerne ønsket bl.a. å bringe på det rene om det i framtida kan tilbys grav til alle innenfor det soknet de bor i. Det ble besluttet å be kirkelig fellesråd v/kirkevergen om å gjennomføre kartleggingene som trengtes for å svare på sentrale spørsmål fra politikerne.

Kartleggingen ble gjennomført i perioden september 2015 til februar 2016. Kirkevergen leide inn våre to nylig pensjonerte driftsledere til å forestå kartleggingen. Nødvendig etterarbeid ble gjennomført ved kirkevergekantoret i perioden februar 2016 til mai 2016. Kirkevergens endelige rapport ble behandlet av fellesrådet i møte 7. juni 2016, og deretter oversendt oppdragsgiver, Sarpsborg kommune.

Kartleggingsresultatet var oppsiktsvekkende. Gravreserven pr. 1.1.2016 viste seg å være på hele 26 %, inklusive utvidelsen på Hafslund (senere justert til 25 %). Nedenfor er den viktigste tabellen fra rapporten, hvor også tallene for 2016 er lagt inn.

		Snitt antall gravlagte/år	Snitt antall tildelte nye graver/år	Snitt antall "gjenbrukete" graver/år	Snitt antall slettede graver/år (tilbakeført til gravreserven)	Nto årlig endring i gravreserven	Gravreserven Sum ledige ufestede graver	
2006-2015	Hafslund	59	17	43	37	20	5 038	snitt 10 år
2016	(inkl. utvidelsen)	60	16	46	38	22	5 060	2 016
2006-2015	Ingedal	6	2	6	5	3	67	snitt 10 år
2016		7	1	6	2	1	68	2 016
2006-2015	St. Olav	114	25	80	61	36	3 355	snitt 10 år
2016		90	24	66	106	82	3 437	2 016
2006-2015	Sb. vestre	35	15	17	5	-10	475	snitt 10 år
2016		24	10	14	0	-10	465	2 016
2006-2015	Skjeberg	51	27	23	16	-11	2 362	snitt 10 år
2016		54	41	29	26	-15	2 347	2 016
2006-2015	Skjebergdalen	4	4	3	2	-2	416	snitt 10 år
2016		2	2	1	0	-2	414	2 016
2006-2015	Solli	3	2	2	2	0	86	snitt 10 år
2016		0	0	0	0	0	86	2 016
2006-2015	Tune	172	30	123	65	35	1 682	snitt 10 år
2016		146	16	130	134	118	1 800	2 016
2006-2015	Ullerøy	13	6	9	8	2	375	snitt 10 år
2016		11	5	7	8	3	378	2 016
2006-2015	Varteig	17	12	7	11	-1	533	snitt 10 år
2016		19	13	12	11	-2	531	2 016
2006-2015	Samlet	482	158	325	214	56	14 389	57 641 25,0 %
				67,3 %				
2016	Samlet	413	128	311	325	197	14 586	55 127 26,5 %
				75,3 %				

**Merknad:**

Den positive trenden bekreftes i 2016: Antall tildelte helt nye graver har gått betydelig ned (fra 158 pr. år – i snitt målt over 10 år - til 128 i 2016). Andelen «gjenbruk» i 2016 er med dette på 75 %. Snittet for de 10 foregående årene var på 67 %.

## KIRKEGÅRDSUTVIDELSER

Tabellen nedenfor gir et bilde av status og utvikling i antall graver i Sarpsborg fra og med år 2000:

	Antall graver før siste utvidelse	Antall nye graver i fbm. utvidelser	Sum antall graver 31/12-2015
Hafslund (før utvidelsen)	3463		3463
Ingedal	578		578
St. Olav	7070		7070
Sb vestre (utvidet 2000-2006)	698	644	1342
Skjeberg (utvidet 2000)	2906	1887	4793
Skjebergdalen	700		700
Solli	281		281
Tune (utvidet 2003 og 2005)	7484	1113	8597
Ullerøy (utvidet 2010)	1014	192	1206
Varteig (utvidet 2007)	1203	333	1536
<b>Samlet økning</b>	<b>25397</b>	<b>4169</b>	<b>29566</b>
Økning i % i fht. før utbygging		16 %	

Hafslund 2016 (antall nye graver)	4258	
<b>Samlet økning</b>	<b>8427</b>	<b>33824</b>
Økning i % i fht. før utbygging	33 %	

## Utvidelsen av Hafslund kirkegård

Prosjektet ble utlyst med en kostnadsramme på 35 mill. kr inkl. mva. Konsulentfirmaet Rambøll ble leid inn for å gi kirkevergen nødvendig bistand til prosjektledelse. Anbudsrunden på entreprenørsiden ble vunnet av Park & Anlegg AS. Kontrakten ble signert 19/8-2016. Anleggsarbeidet kom i gang i slutten av september 2016.

Da igangsettingstillatelsen fra kommunen forelå, inneholdt denne et pålegg om tiltak som fram til da ikke var prosjektert. Dette dreide seg om et omfattende fordrøyningsanlegg som skulle sikre at det fra kirkegårdsdreneringen ikke slippes mer enn 5 liter vann pr. sekund ut på det kommunale avløpsnettet.

Under veis i prosjektet viste det seg nødvendig å foreta en rekke endringer og det var også en god del løsninger som trengte ytterligere prosjektering.

Ferdigstillelsesdatoen i følge kontrakten var 1/7-2016. Utsatt oppstart, tidsbruken i byggingen av fordrøyningsanlegget og gjennomføringen av diverse andre nødvendige endringer gjorde at ferdigbefaringen ikke ble gjennomført før 8/11-2016.

Følgende liste over mottatte endringsmeldinger gir et bilde av utfordringene i prosjektet:

2	Ventetid (dekket inn med tilsvarende kreditnota fra Rambøll)
3	Prosjektering høyder
4	Fordrøyningsbasseng
5	Avskjæringsgrøft mellom gammel og ny kirkegård
6	Dreneringsgrøft (ta hånd om landbruksdreneringen)
7	Fjerning kompost
9	Utkobling av eksisterende septiktank/for direkte tilkobling
10	Kamerakontroll eksisterende rør ved servicehus
11	Fjerne gammelt gjerde mellom gammel og ny kirkegård
12	Omkobling av overvannsrør v/fordrøyningsbassenget
13	Sannering/omkobling av funnet kum/koblet til trase 1
14	Omlagging/reparasjon av rør for vanningsanlegget til Hafslund
15	Økte mengder sand i gjenstående gravfelt
16	Oppbygging av grunn under fundamentet for monumentet
18	Oppbygging av anleggsveier
21	Masser til oppfylling av anleggsveier
22	Oppbygging av gang- og sykkelveien
24	Sprøyting og fjerning av ugress
26	Endring til større mastfundamenter
27	Nytt sluk i enden av gang- og sykkelveien
28	Manglede masser mot veien i syd mot utvidelsesområdet
29	Oppbygging interne gangveier
30	Fjerne eksisterende gjerde, grave grøft, legge ut jord (langs Haugeveien)
31	Kantstein fallende lengder, P-plass
32	Støpe vanger for portstolper
33	Frest asfalt for avretting av gang- og sykkelvei, som grunnlag for endelig asfalt
34	Legge asfalt på skuldre gang- og sykkelvei
35	Kappe/tilpasse vaiergjerde
36	Demontering og reseting av kantstein ved P-plassen ved kirken
37	Demontering og reseting av portstolper ved kirken
38	Skilt iht. tegning



40	Fortanning og skjæring av asfalt
41	Endret asfalttype på gang- og sykkelveien
43	Lås til el-skap
44	Reparasjon av vaiergjerdet etter påkjørsel
45	Montering av markeringsrør ved et antall kummer ut på jordet
46	Legging av heller foran kirken
49	Tillegg for Iddefjordgranitt
50	Økt tidsbruk pga. massenes beskaffenhet
51	Økte riggekostnader

### Eventuelle andre kirkegårdsutvidelser

Da kirkevergens rapport om gravkapasiteten ble sluttbehandlet av formannskapet den 27/10-2016 til kommunen, ble det vedtatt ikke å gjennomføre flere kirkegårdsutvidelser.

### ANDRE KIRKELIGE FORMÅL

De formål som forvaltes innenfor funksjonsområde IV - "Andre kirkelige formål", drives fram av diakoner, kateketer og menighetspedagoger som til sammen utgjør om lag 10 årsverk. Bispedømmet dekker i prinsippet 50 % av lønnen til de tre diakonene, men for 2016 var det en underdekning i overføringene på 98.000 kr. Når det gjelder overføringene av midler til menighetspedagoger (trosopplæring), var det i 2016 100 % dekning. Når det gjelder trosopplæring, inneholder overføringene også en del driftsmidler.

#### Diakoni

Det er ansatt 3 diakoner som alle har 100 % stilling. Diakonene har hatt sitt arbeid knyttet til stabene for henholdsvis Skjeberg samarbeidsområde, Sarpsborg sokn og Greåker/Tune/Holleby/Soli samarbeidsområde.

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste, som i Den norske kirkes «Plan for diakoni» er nærmere definert slik: «Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.»

Diakonene, som leder dette arbeidet, har sin identitet i kirken og arbeider for menneskers beste i lokalsamfunnet, ofte i samarbeid med offentlige og frivillige instanser. Diakonene arbeider først og fremst i forhold til mennesker i vanskelige livssituasjoner, uavhengig av den enkeltes livssyn eller kulturbakgrunn.

Diakonene arbeider tverrfaglig, og kan med sin kompetanse (grunnutdanning som sykepleiere, sosionomer m.m.) bl.a. være viktige støttepersoner for mennesker som «faller mellom ulike stoler». Diakonene har også ansvar for å rekruttere og følge opp frivillige som er knyttet til ulike aktiviteter i menigheten.

En organisert diakonitjeneste har lange tradisjoner i Sarpsborg (Sarpsborg fattigpleie ble stiftet i 1869), og i dag er diakonene engasjert i oppgaver som:

- Inkluderende og fellesskapsbyggende arbeid omkring mennesker med utviklingshemming, og med lettere rus- og psykiatriproblemer
- Forebygging av ensomhet ved hjelp av en organisert besøkstjeneste og ved å arrangere meningsfylte treff /møteplasser for eldre

- Samtale/sjelesorgarbeid knyttet til sykehjem og overfor alvorlig syke og døende hjemmeboende
- Nettverksarbeid overfor barnefamilier i form av «babysang» o.l.
- Sorggrupper og temakvelder for ulike grupper etterlatte og etter skilsmisse i regi av Sorg og Omsorg i Sarpsborg, samt annen oppfølging av mennesker i sorg
- Diakonene deltar også aktivt i trosopplæring for barn og unge som trenger særskilt tilrettelegging
- Diakonene organiserer og leder besøkstjeneste med mer enn 700 besøk i året

Her en noen tall som sier noe om omfanget av det diakonien i Sarpsborg bidrar med:

Diakoni	Antall frivillige totalt	Antall frivillige i diakoni	Besøktjeneste	Andakter	Soknebud
			Antall besøk	Antall gj.ført på institusjon	Sjelesorg Sos. arr.
Hafslund	79	8	272	12	25
Sarpsborg	132	59	289	1	202
Skjebergdalen	6	0	4	0	2
Søndre Skjeberg	230	16	105	0	56
Varteig sokn	63	4	0	0	23
Greåker	144	39	30	75	15
Holleby	52	18	0	75	31
Solli	18	12	3	75	15
Tune	119	28	0	75	19
	<b>843</b>	<b>184</b>	<b>703</b>	<b>313</b>	<b>388</b>

## Trosopplæring

Trosopplæringen skal inneholde tilbud til alle døpte mellom 0 og 18 år.

Sarpsborg prosti mottok trosopplæringsmidler med full finansiering fra 1.5.2011. For vår del innebar dette lønnsmidler til 3,5 nye årsverk til trosopplæring.

Fra før hadde vi kommunal finansiering til to kateketer i 100 % stilling i henholdsvis Tune og Skjeberg, en kateket i 50 % stilling i Sarpsborg og en kateket i 70 % stilling i Varteig. Det er også lange tradisjoner for prestenes deltakelse i trosopplæringen.

Trosopplæringen forutsetter tverrfaglig samhandling mellom menighetspedagoger, kateketer, kantorer/organister og prester. Også kirketjenere og administrativt personale deltar på ulike måter med oppgaveløsning for trosopplæringen.

I Sarpsborg drives trosopplæringen gjennom mange ulike aktiviteter, herunder baby- og barnesang, 4-årsbok, dåpsskole, Lys våken, Tårnagenter, klubbvirksomhet, KRIK, lederkurs og diverse «verksteder».

Det rapporteres særskilt på trosopplæring fra hvert enkelt sokn.

Her er tall fra offentlig statistikk som sier noe om omfanget av kirkens arbeid for barn og unge:

<b>Sarpsborg</b>	<b>2015</b>
Gudstjenester for barnehagebarn	8
Deltakere, gudstjenester for barnehagebarn	651
Gudstjenester for skolebarn	35
Deltakere, gudstjenester for skolebarn	5804
Babysang/småbarnsang - antall deltakere 0 - 5 år	187
Antall barn som mottok 4-årsbok	151
Lys Våken for 11-åringene, antall deltakere	80
Lederkurs for unge i alder 15-25 år, antall deltakere	52

## Dialogforum Østfold

Dialogforum Østfold ble formelt stiftet i 2015. Sarpsborg kirkelige fellesråd er medlem/medeier og betaler en årlig kontingent. Kai Arne Walin ble oppnevnt som fellesrådets representant i Dialogforumets styre. Han ble senere også valgt som Dialogforums første styreleder. Det er inngått en egen avtale mellom Dialogforum Østfold og fellesrådet om bistand til driften. Avtalen omfatter utlån av en navngitt medarbeider til å bekle rollen som daglig leder. Fellesrådet har også påtatt seg å føre regnskapet for Dialogforum Østfold. Det foreligger midlertidig ekstern finansiering for driften. Det er avtalt at alle kostnadene som følger av avtalen skal refunderes. Den første avtalen som ble inngått var tidsbegrenset for perioden 27. juli 2015 til 1. februar 2016. Ytterligere bevilgninger dannet grunnlag for drift ut 2016 og ny avtale ble inngått for perioden 1. februar 2016 til 31. desember 2016.

## Kirken som kulturbærer

Tall fra "tradisjonelle" kultur-arrangementer	Kor				Konsertar				Andre kulturarrangementer			
	Antall				Antall				Antall			
	Barn/unge	Medl.	Voksne	Medl.	Int. arr.	Deltak.	Ekst. arr.	Deltak.	Int. arr.	Deltak.	Ekst. arr.	Deltak.
Hafslund	1	10	0	0	4	320	0	0	3	265	0	0
Sarpsborg	1	27	1	48	10	1951	25	4837	5	718	0	0
Skjbergddalen	0	0	0	0	0	0	1	70	1	120	1	52
Søndre Skjberg	3	60	1	45	7	1258	3	350	0	0	3	310
Varteig	2	55	1	25	2	195	2	306	4	237	1	108
Greåker	1	12	1	24	8	290	2	141	7	288	1	57
Tune	3	34	0	0	4	932	11	3010	0	0	0	0
Solli	0	0	0	0	0	0	5	301	0	0	0	0
<b>Sum antall kor</b>	<b>15</b>	<b>11</b>	<b>4</b>	<b>142</b>	<b>35</b>	<b>4946</b>	<b>49</b>	<b>9015</b>	<b>20</b>	<b>1628</b>	<b>6</b>	<b>527</b>
<b>Sum ant. kormedlemmer</b>	<b>340</b>	<b>198</b>	<b>142</b>									
<b>Sum ant. kulturarr.</b>	<b>110</b>											
<b>Sum ant. deltakere</b>	<b>16 116</b>											
<b>Ant. konsertar</b>	<b>84</b>											
<b>Ant. andre kulturarr.</b>	<b>26</b>											

Tall i fht. det utvidede kulturbegrepet	Ant. arr.	Ant. deltak. pr. gang	Sum deltakere	
Religions-kultur	543	87	47 241	Gudstjenester
Gravferds-kultur	446	87	38 802	Gravferder
Kirkegårds-kultur			39 000	Anslag over besøkende på kirkegårdene
Konsertar	110	146	16 116	
Diakoni (samlinger)	120		0	
Andakter (institusjoner)	123		0	
<b>Sum</b>	<b>1342</b>		<b>141 159</b>	

## NOEN NØKKELTALL FRA KIRKESTATISTIKKEN FOR 2016

	Innmeldt	Utmeldt	Dåp	Konfirmant	Vigsler	Gravferd	Gudstjenester	Deltakere	Deltaker per gudstj
SOKN									
Greåker	3	67	62	76	0	40	54	5776	107
Hafslund	9	51	55	56	6	61	81	4479	55
Holleby	0	4	9	9	5	4	24	1415	59
Sarpsborg	6	100	62	75	15	124	117	13397	115
Søndre Skjoberg	7	43	52	50	17	67	107	7537	70
Skjobergdalen	0	2	1	8	2	1	18	1028	57
Solli	0	3	4	1	3	2	25	1054	42
Tune	2	59	53	66	20	69	53	8202	155
Varteig	2	24	45	39	9	34	69	4905	71
SUM	29	353	343	380	77	402	548	47793	87

### Kommentarer:

Tallene ovenfor er fra innrapportert offentlig statistikk for 2016, mens sammenlignbare summer for de åtte foregående årene er tatt med nedenfor.

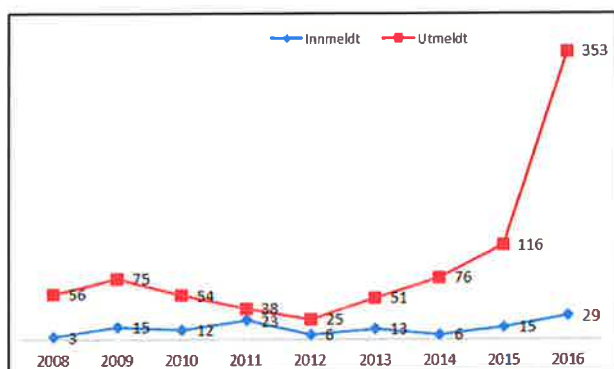
	Innmeldt	Utmeldt	Døpte	Konfirmerte	Vigsler	Viede	Gravferd	Gudstjenester	Deltakere	Deltakere pr gudstj
2008	3	56	399	418	94	188	423	559	47716	85
2009	15	75	368	381	87	174	410	530	45454	86
2010	12	54	352	423	75	150	431	548	51627	94
2011	23	38	407	425	76	152	439	573	49878	87
2012	6	25	355	442	79	158	424	559	46623	83
2013	13	51	352	377	75	150	432	572	46447	81
2014	6	76	324	357	94	188	474	578	47420	82
2015	15	116	333	375	79	158	446	543	47493	82
2016	29	353	343	380	77	154	402	548	47793	87

### Kommentarer:

Antall vigsler har i en årrekke ligget relativt lavt. Etter økningen på 19 tilfeller i 2014 er vi nå tilbake omtrent der vi var. Det er gledelig å legge merke til dåpstallene, som etter mange år med nedgang nå viser seg å øke noe. Antall gudstjenester gjennomført i 2016 er 5 høyre enn i 2015, men tredje lavest siden 2008. Sum antall frammøtte og gjennomsnittlig antall deltakere pr. gudstjeneste viser imidlertid en fin økning. Andelen gravferder gjennomført i regi av Den norske kirke lå i 2016 på 96 %. En gjennomført telling av antall deltakende ved gravferd viser et snitt på 87 frammøtte pr. gravferd, hvilket antyder et totalt antall deltakende på nærmere 35.000.

Tallene viser at det kirkelige arbeidet i Sarpsborg er på linje med situasjonen ellers i landet. Den største utfordringen er sannsynligvis knyttet til trosopplæringstilbudene til barn og unge, som må gjøres så gode og markedsføres på en slik måte at enda flere velger å la barna sine delta. Menighetene er pålagt å rapportere inn deltakelsen på trosopplæringstilbudene. Disse tallene vil være interessante å følge i årene framover. God deltakelse i trosopplæringen vil på sikt være avgjørende for kirkens fotfeste i samfunnet de neste generasjonene.

## Figuren nedenfor viser utviklingen for inn- og utmeldte utenom dåp



### Kommentarer:

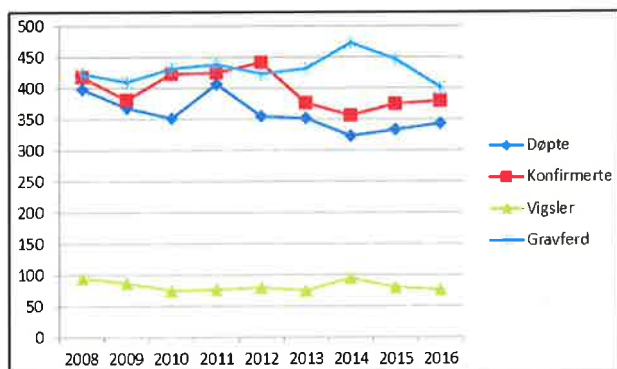
I forbindelse med kirkevalgene i 2009, 2011 og 2015 ble det sendt ut valgkort til alle registrerte, stemmeberettigede medlemmer. Dette forklarer utmeldingstoppen i 2009, fordi utsendelsen bidro til en opprydding i medlemslistene.

I 2016 kan Kirkemøtes vedtak være en årsak i økningen av antall utmeldte.

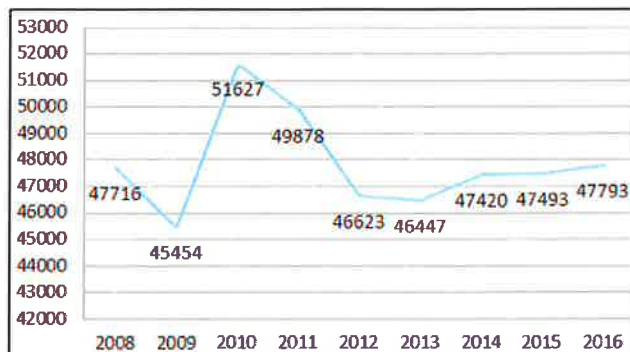
Her ser vi de siste 10 årenes utvikling i antall kirkemedlemmer i Sarpsborg:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Medlem og tilhør i Dnk	42197	41010	40904	40816	40435	40359	40164	39846	39552	39238	38971
endring fra år til år i antall kirkemedlemmer	-177	-1187	-106	-88	-381	-76	-195	-318	-294	-314	-267
endring fra år til år i %	-0,42 %	-2,81 %	-0,26 %	-0,22 %	-0,93 %	-0,19 %	-0,48 %	-0,79 %	-0,74 %	-0,79 %	-0,68 %

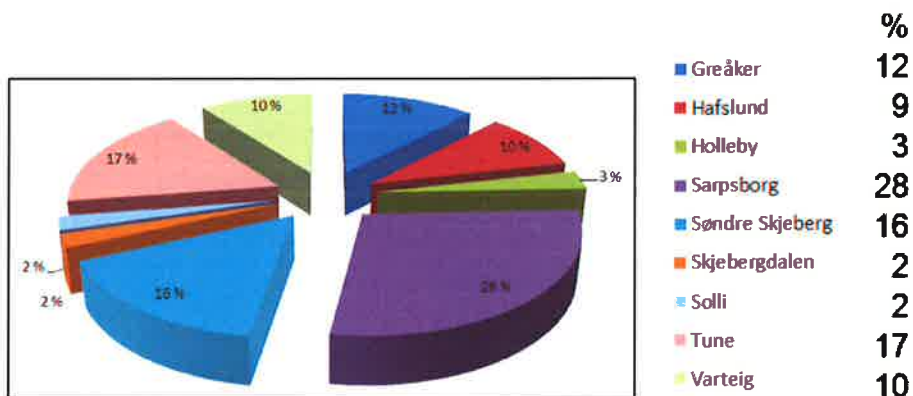
## Figuren nedenfor viser utviklingen for antall døpte, konfirmerte, gjennomførte vigslor og gravferder



**Figuren nedenfor viser utviklingen i antall deltakere i gudstjenester pr. år**



**Figuren nedenfor viser hvordan den totale deltakelsen i gudstjenester i 2016 fordeler seg i % på soknene**



**Kommentar:**

Antall deltakere ved gudstjenestene i 2016 var til sammen 47793.

Antall deltakere ved gravferd er blitt målt over en periode, med et snitt på 87. For 2016 indikerer dette at hele 34.000 mennesker deltok i gravferder gjennom året.

Antall deltakere i vielser telles og rapporteres nå, og sumtallet for 2016 er 5039.

Antall besøkende i forbindelse med konserter/kulturarrangementer utgjorde i 2016 hele 16116.

Totalt antall besøkende under åpne arrangementer i kirkene i 2016 blir ut fra dette 102.948.